Tukholma - 25.11.1953

Hyvä toveri.

Olen saanut sinulta jo useammankin kirjeen ehtimättä vastata. lausun niistä parhaimmat kiitokseni. Kirjeesi saapuminen on aina mieluisa tapaus, sillä ne sisältävät joka kera toverillisen tervehdyksen ohella tavattoman suuren määrän asiatietoa, useasti sellaista, joka täällä ei ole tunnettua. käsität, että minulaiselleni poliittiselle kannunvalajalle niistä on suurta hyötyä.

Kuten Puskalalta ja Wikströmiltä kuuli olin koko kesän huonossa kunnossa ja lopuksi oli mentävä leikkauspöydälle. Kysymyksessä oli sappileikkaus. Leikkauksen jälkeen sain vielä veritulpan ja se vielä hidasteli parantumista jossain määrin. Viivyin Helsingissä kuukauden päivät. Sinä aikana sain tilaisuuden tavat kymmenittäin ihmisiä ja tutustua päiväjärjestyksessä oleviin kysymyksiin. Tannerin, Hakkilan, Leskisen, Skogin y.m. sos. dem. johtajien kanssa konfereerasin useampaankin kertaan.

Suomen tapaukset Kekkosen kukistuminen ja uuden hallituksen muodostamisineen tunnet varmaankin yhtä hyvin kuin minäkin. Ehkäpä tunne tapausten taustat. Saanen siitä tarinoida tehdä eräänlaisen yhteenvedon. Siinä tuskin on sinulle mitään uutta, mutta kertauskin on kaiken epäuskon äiti.

Stalinin Suomen taltuttamiseksi tai nujertamiseksi käyttämä taktiikka voidaan viimeisen 15 vuoden ajalta jakaa viiteen eri perioodiin. Ensinnäkin talvisodan aika, jolloin maa yhdellä hyppäyksellä piti miehittämän ja liittämän Neuvostoliitoon. Toiseksi välirauhanaika vv. 1940–41, jolloin Molotov anoi Hitleriltä lupaa Moskovan tehdä välinsä selväksi Suomen kanssa. Kolmanneksi jatkosodan aika 1941–44, jolloin varsinkin sodan loppuvaiheessa Stalin yritti korjata I ja II vaiheessa tapahtuneen epäonnistumisensa. Neljäs vaihe vv 1945–48, jolloin avoimien okkupation tietä ei enää voitu käyttää ja siksi oli siirryttävä sisältäpäin tapahtuvaan räjäyttämisen ja kaappauksen tielle, n. s. Tsekkoslovakian tielle. Ja viidenneksi ja viimeiseksi jo vuonna 1949 alkanut perintö, joka edelleen jatkuu, jolloin neljän aikaisemman perioodin taktiikasta poiketen maa yritetään vieroittaa lännestä, vetää venäläiseen taloudelliseen etupiiriin ja sitä tietä myöhemmin aste asteelta poliittiseen etupiiriin.

Kuten tunnettua I:nen yritys epäonnistui Suomen odottamattoman kovaan vastarintaan, jolloin sodan jatkuminen olisi vienyt siihen, että Stalin olisi joutunut sotaan Hitlerin rinnalla länsiliittolaisia vastaan. II:nen yritys epäonnistui siksi, että Hitler oli ehtinyt jo muuttaa mieltään,

eikä enää ollut Suomen myymisen kannalla kuten v. 1939. Kolmas taas jäi kesken siksi, että Kannaksen murtumisen aikaan kesäkuussa 1944 tapahtui liittolaisten maihinnousu Normandiaan, jolloin venäläiset valiodivisioonat Kannakselta oli vedettävä tähän kilpajuoksuun ja luovuttava Suomen miehityksestä sillä lohdutuksella, että se joka tapauksessa putoaa Moskovan syliin kuin kypsä hedelmä seuraavan periodin aikana. Mutta tänä IV:kin vaihe epäonnistui, minkä aiheuttivat ensikädessä Sos. dem. puolue ja SAK, joita ei saatu terorrisoitua SKDL:ään niin kuin saatiin kaikissa kansandemokratioissa.

Kuten aikaisemmin olemme useaan kertaan todenneet on Moskova epäonnistunut Suomen nujertamisyrityksissään useaankin otteeseen. Nämä epäonnistumiset jakautuivat lähinnä neljään kauteen: I talvisota; II välirauhankausi 1940–41, III jatkosota ja IV vv 1945 – 38, jolloin maa yritettiin viedä kansandemokraatteihin.

Näiden kymmenen vuoden aikana kokemiensa pettymysten jälkeen Stalin asiantuntijoineen suunnitteli uuden entistä joustavamman taktiikan. Ensimmäisenä asiantuntijana tällöinkin kuten aikaisemminkin on ollut O.W. Kuusinen, jolla aina on ollut sellainen käsitys, että Suomen vientiteollisuuskapitalistit, eli ns. suurfinanssi, on valmis myymään isänmaansa kunhan sille vain hyvin maksetaan. Näin syntyi yritys 5-vuotisesta kauppasopimuksesta. Toinen Kuusisen lempiajatuksesta on se, että työtätekevä talonpoikaisto kun on kysymys siirtymisestä kansandemokratiaan on paljon edistyksellisempää joukkoa kuin oikeistososialidemokraatit, jotka ovat sosilifasisteja ja kansan vihollisia. Siksi kommunistien on lähinnä pyrittävä liittoutumaan talonpoikaisten kanssa ja koettava isoleerata ja diskriminoida sosialidemokraatit.

Kun tämän, jota voisimme kutsua V:ksi perioodiksi, tekniikka oli suunniteltu ja sen mukainen ohjelma Suomen pään menoksi laadittu astui Kekkonen v 1950 näyttämölle kuin tilauksesta. Kekkonen tuo sodan aikainen Pekka Peitsi, ei suinkaan ollut Moskovassa mikään persoona grata, eikä Stalin ja kumppanit hänen valtiomieskyvyistään paljoakaan tienneet eikä se heitä kiinnostanutkaan. Pääasia oli, että hän sopi uuteen taktiikkaan, eli sopiva käsikassara. Hänet otettiin Moskovassa juhlallisesti vastaan ja hänelle tarjottiin kaikki ne lahjat, jotka Fagerholmilta oli kielletty ja evätty.

Nyt Kekkonen ihmeekseen huomasi, että hän oli nyt se mies. Hän alkoi aste asteelta luoda myyttiä, että vain hän voi hoitaa asioita Moskovassa ja pelastaa maan. Minusta tuntui, että hän alkoi itsekin uskoa siihen ja lohdutti itseään sillä, että isänmaa tässä momentissa tarvitsee juuri hänen laistaan miestä ja todellisena patrioottina hänen on uhrauduttava. Tämän

Moskovasta tulevan voiman avulla hän sitten terrorisoi yhteisen isämaan hyväksi muita puolueita ennen kaikkea sos. dem. puoluetta uhkaamalla, että hän ottaa kommunistit hallitukseen ja isoleeraa ja diskriminoi sos. demarit ikuisiksi ajoiki.

Tuon ulkoa tulevan voiman avulla hän hallitsi verraten suvereenisti aina viime kevääseen saakka. Mutta silloin kuoli isä Stalin. Suomi menetti suuren uskollisen ”ystävän ja auttajan”. Tuosta suuresta menetyksestä ja syvästä surusta huolimatta Stalinin kuolema oli aiheuttanut sen, että Suomen kansa alkoi ryhdistäytyä. Puolueiden johtajat eivät enää ottaneet vakavasti Kekkosen vihjailuja kommunistien ottamisesta hallitukseen. Sos. demokraatitkin pääsivät hörönaurun, vaikka vielä vuosi sitten olivat tehneet vastaavanlaisessa tapauksessa Ganosan matkan Forssaan missä Kekkonen silloin [?]. Pääministerikin alkoi käsittää, ettei tuo ulkoa tuleva tuki ei enää olekaan riittävä pitämnän häntä pääministerin tuolilla ja siksi hän kääntyi kotimaassa työnantajaliiton puoleen ja tarjoutui työnantajan erikoisesti vientiteollisuuden asianajaksi. Otti K-ohjelmaansa kaikki sileät tulevat vaatimukset ja vihjaukset tuotantokustannusten alentamiseksi sekä pyysi kokoomuspuoluetta, jota hän siihen saakka oli pitänyt isoleerattuna – hallitukseen. Kokoomus, vaikka K-ohjelma olikin lähinnä heidän sanelemansa kiitti kunniasta, samaten kuten kansanpuoluekin.

Näin Kekkonen oli pelannut itsensä pussi. Niin kauan kuin hän hallitsi lähinnä Moskovan tukeen nojautuen hänellä oli linja, mutta kun hän alkoi palvella montaa herraa ja päästi Kokoomuksenkin pois pannasta hän kadotti linjan ja joutui pyörteeseen. Ja vaikka hän nyt uudelleen tunnetussa Maakansa-haastattelussa yritti palata entiselle Moskovan linjalleen vannomalla uskollisuutta vain sille ja uudelleen diskriminisoida Kokoomuslaiset ei hän enää voinut päästä pinnalle, vaan menetti pelin tässä vaiheessa. Ilmeisesti hän menetti myöskin mahdollisuutensa tulla tasavallan presidentiksi – ja juuri tuo mahdollisuus on se mikä pakottaa häntä pysyttelemään hinnalla millä hyvänsä asemassa, mistä helposti voisi siirtyä Paasikiven tilalle.

Ollessani Suomessa keskustelin kymmenien eri puolueisiin kuuluvien ihmisten kanssa ja miltei kaikki he olivat sitä mieltä, että Kekkosen politiikka alkoi käydä heille vaaralliseksi. Melko yleisesti käsitettiin myöskin se, että Suomen idänkauppa on hirttonuora, jolla Suomi aiotaan hirttää kunhan nuora on kylliksi vahva ja hyvin rasvattu. [?] myöskin tässä kohdassa Kremlin uudet isännät yrittivät tarkoin noudattaa Stalinin jo v. 1949 laatimaa ohjelmaa. Kommunistit puolestaan pitivät huolen siitä huutamalla yötä päivää idän kaupan lisäämisestä, että tietoisuus sen vaarallisuudesta lisääntyy. Henkilökohtainen käsitykseni on, että tuo idän kauppa vaikka se nousikin 30 – 35 % nykytilanteessa ole [?] hengenvarallinen niin kuin se

oli Stalinin eläessä, kunhan aina muistetaan, että se on tarkoitettu hirttonuoraksi ja varustaudutaan heittämään se pois kaulasta silloin kun sillä yritetään hirttää. Jos Suomi kuitenkin pysyvästi ja vuosi vuodelta yhä lujemmin tulee vedettyä Venäjän ekonomiseen vaikutuspiiriin, silloin ei tietenkään auta mikään varovaisuususkokaan. Siksi käänne kauppapolitiikassa olisi saatava aikaan. Mutta käsittävätkö vallassaolijat siellä lännessä tätä vaaraa ja haluavatko he tehdä mitään pelastaakseen meidät.

Tällä valitettavan pitkällä tarinallani kaikkine perioodeineen olen tahtonut esittää, että Moskova on johdonmukaisesti pyrkinyt tekemään Suomesta samanlaisen vasallin kuin mitä ovat ns. kansandemokratiat, vieläpä kolmen ensimmäisen periodin aikana oli pyrkimys menetellä täällä samoin kuin Baltian maissa, eikä Moskova vieläkään ole luopunut tuosta päämääräs-tään. Taktiikka vain muuttuu. Tämä perustelu ja todistelu siksi, että siellä lännessä esitetään useasti sellaisia olettamuksia, ettei Neuvostoliitolla Suomeen nähden ole muita tarkoituksia kuin saada varmuus siitä, ettei maata käytetä hyökkäys[?] Venäjää vastaan. Jospa Moskovan tarkoitusperät rajoittuisivatkin vain tuohon, niin silloin ei olisi hätä päivää sillä sellaisen varmuuden se kyllä voisi saada.

Onneksi Suomen kansan enemmistö ja monet sen johtavista politiikoista on taas kerran kavahtanut huomaamaan, mihin ollaan menossa. Kekkosen kaatuminen on merkki tästä havahtumisesta. Vastenmielisyys Kekkosta ja pelko hänen politiikkaansa kohtaan oli niin suuri, että vaikka Paasikivi koko auktoriteetillaan koetti pitää hänet pääministerin pallilla, ei sekään enää auttanut. Kolme eduskuntaryhmää sanoin jyrkästi: riittää jo. Mitään jyrkkää muutosta Suomen ulkopolitiikassa ei ole odotettavissa, eikä siihen ole varaa, eikä sitä tarvitakaan. Tuo havahtuminen ja varuillaan olo on jo ilahuttava asia. Monet merkit viittaavat siihen, että uudet vaalit toimitetaan maaliskuun alussa. Sen jälkeen saadaan tietenkin oikea parlamentaarinen hallitus, johon toivottavasti Maalaisliittokin saadaan mukaan, koska ilman sitä on vaikeaa maata hallita mutta todennäköiseltä näyttää, että Kekkosen linjalle ei palata. Kekkonen kyllä saattaa palata politiikkaan ehkäpä myöhemmin pääministeriksikin, sillä Maalaisliitto pitää hänestä kiinni, mutta sellaista roolia, jota hän on näytelly viimeiset neljä vuotta hän tuskin enää saa. Neuvottelut Lebedvin kanssa ja yritys terrorisoida sillä oli niin suuri laskuvirhe, että sen korjaaminen vie pitkän ajan. Suomen ennätys tällä tiellä on O.V. Kuusisen Terijoen hallitus, joka pääsi paljon pitemmälle sai aikaan sopimuksen jolla koko itä-Karjala liitettiin Suomeen. Kekkonen on siis vasta aloittelija.

Suomen asema maailman politiikan sakkilaudalla on tällä hetkellä vahvempi kuin mitä se on ollut 15 vuoteen. Stalinin kuolema ja sen Venäjällä aiheuttama vallankumous on luonut

tilanteen, jossa Kremlin herroilla ei ole halua Suomenkaan kohdalla turvautua menettelytapoihin, jotka voisivat antaa vapaalle maailmalle vaikkei muuta kuin propaganda-aseen käydä Moskovan kimppuun. Pientä kiusaa Moskova voi Suomelle nytkin tehdä, mutta ei ota mitään suurempaa riskiä. Siksi luullakseni on suotuisa aika vahvistaa Suomen kansassa itsenäisyystahtoa ja luottamusta tulevaisuuteen. Tuota suvereenisuustahota me saatamme tarvita hyvinkin jälleen parin kolmen vuoden kuluttua, jolloin Länsi-Saksa on riittävän vahva ja alkaa operoida Itämeren piirissä omine lentokoneineen ja sukellusveneineen. Silloin Moskova tulee esittämään Suomellekin vaatimuksia, joiden torjumisessa tarvitaan lujaa tahoa ja remmissä lujia miehiä.

Mainitsin Stalinin kuoleman aiheuttamasta Venäjällä tapahtuneesta vallankumouksesta. Siitä ja yleensä suurenmaailman menosta olisi paljonkin tarinoitavaa, mutta jätän sen seuraavaan kertaan. Tämä on jo muutenkin venynyt hiukan pitkäksi. Olisin kovin kiitollinen jos sinä taas tilaisuuden tullen voisit informoida minua sikäläisistä kuulumisista. Minä taas puolestani koetan niillä tiedoilla valaista niitä piirejä, jotka ovat ulottuvillani.

Kyselit Procopén vointia. Hän on ollut täällä Tukholmassa sairaalassa jo yli 2 kk. Pääsi tänään pois ja matkusti maalle lepäämään. Sai keuhkotulehduksen ja sydän alkoi reistailla. Olen käynyt häntä tapaamassa sairaalassa. Mutta millainen on Sinun oma vointisi. Oletko jo tehnyt sen sairaalareissun ja kuinka se meni? toivottavasti hyvin. – Tk 23 p:nä Mr. ja mrs. Puraset täällä. Jutteli parin tunnin verran. Lupasivat paluumatkalla pysähtyä täällä. Ehkäpä silloin voimme jutella enemmän.

Terveiset Sinulle, rouvallesi, Sulkaselle ym. tovereille.